

teit" in de uitoefening van het bedrijf der letteren (te onderscheiden natuurlijk van de bovengenoemde vulgariteit die inherent is aan het métier en met plezier te aanvaarden), overziet, dat Lawrence zoo vaak rakelings langs de grens gaat van wat Huxley de „selfproclamation" noemt die „intrinsically a lowness" is; wanneer Lawrence namelijk soms zijn papieren personages de schade van het werkelijke leven laat inhalen op een zoo onbeheerschte manier, dat de innerlijke „selfproclamation" er evident door wordt.

ELISABETH DE ROOS

HISTORISCHE BLADZIJDEN AMERIKAANSCH CRITIEK

In 1924 verscheen er in Amerika een aardige bloemlezing uit het werk der voornaamste amerikaansche critici, getiteld „Criticism in America, Its Function and Status". Het boek is niet actueel meer en een anthologie van jongeren datum, „The Critique of Humanism", die ik hier eertijds besprak, is in veel opzichten belangrijker, ook al, omdat zij bepaaldelijk partij kiest tegen de schoolmeesters in de critiek; in de oudere verzameling paradeeren de schoolmeesters nog lustig mee. „Criticism in America" geeft in chronologische volgorde een aantal opstellen van zeer uiteenlopende richtingen; men varieert er van schoolopstel tot geïnspireerd essay, naast elkaar prijken de onuitstaanbare pedant Irving Babbitt (later in „The Critique of Humanism" stevig afgemaakt door de jongere generatie) en de man van het „tweede gezonde verstand", H. L. Mencken; de eenige overeenkomst tusschen deze beide schrijvers is wel, dat zij toevallig een vorm gekozen hebben, waaraan het publiek het etiket „critiek" hecht.

Als men het nog niet wist, dan bewijst deze bundel uit 1924 en uit Amerika het voldoende: critiek, zondere nadere bepaling, is niet anders dan een vage verzamelnaam van alle denkbare genres proza, die tusschen begrijpen en verbeelden zweven. Alle debatten, die over het nut, het belang, de zelfstandigheid der critiek worden gehouden, zijn dan ook volkomen waardeloos, als men het er niet eerst over eens is geworden, welke soort critiek men eigenlijk bedoelt, en welke resultaten men zich van het critiekschrijven voorstelt. Ook de Amerikanen hebben zich op de critiek geworpen; en dientengevolge zijn zij zich eveneens gaan afvragen, waarom zij precies critiek oefenden. Zij geven daarop de merkwaardigste antwoorden; om de variatie dier antwoorden is „Criticism in America" nog altijd een interessant, vaak een amusant document. Men ziet er den meergenoemden Irving Babbitt met geweldige zwaarwichtigheid zeer uitvoerig zwetsen over zeer oudbakken schoolmeesters-

frasen; men ziet er, hoe dom het z.g. gezonde verstand kan zijn, wanneer het met een zeker burgermanswantrouwen tot de kunst (dat rare, abnormale!) nadert, hoe speciaal het amerikaansche en puriteinsche gezonde verstand een bijna verbluffende dikhuidigheid aan den dag legt tegenover Theodore Dreiser, die nog niet klassiek geworden is als b.v. Virgilius, wiens werk de „immortalizing touch” bezit. Men treft alle overgangs-gevallen aan, die men in Europa ook aantreft: menschen met den nutslezerstoan, menschen met den socialen toon; zelfs de verdediger van het „l'art pour l'art” is in Amerika niet absent en deze verdediger, mr. J. E. Spingarn, heeft zich met een in Europa welbekende geestdrift aan de zaak der „creatie” gewijd. En tenslotte houdt men over, als de eenige sterke persoonlijkheid van het geheele ensemble, den polemist Mencken, die het domme gezonde verstand van prof. Babbitt weer als wapen gaat gebruiken, maar thans met de scherpte, waaraan men de vagevuren herkent, die deze geest heeft moeten passeeren, alvorens zoo „gezond” en zoo „verstandig” te kunnen zijn. Mencken, de journalistieke editie van Nietzsche, is de eenige deelnemer aan dit concours, die geen voordracht houdt; hij veroorlooft zich, helder te spreken, met veel te spotten en veel gewichtigs te vulgariseeren, om zijn eenvoudig oordeel te vellen over de pseudo-platonische litteratuur-professoren met hun liberaal parfum, over de verdienstelijke, maar niet wereldschokkende poésie-puretheorie van Spingarn, tenslotte over de critiek in haar „function” en „status”.

Als men uit „Criticism in America” b.v. de essays van George Edward Woodberry en W. C. Brownell gelezen heeft (beide representanten van het platonisme in de amerikaansche critiek, dat met charmante naïeveteit „waarheden” verkondigt als deze: „the highest service of criticism is to secure that the true and the beautiful, and not the ugly and the false, may in wider and wider circles of appreciation be esteemed to be good!”), daarna b.v. de predikatie van Babbitt over wat „normal and human” en dus niet „a decadent estheticism” is, vervolgens het zakenlieden-pleidooi voor een soort amerikaansche gemeenschapskunst („poetry has a work to do!” brr!) van Stuart P. Sherman, dan verbaast men er zich tenslotte niet zoo erg over, dat een verstandig man als Van Wijck Brooks („The Critics and Young America”) zich tegelijk een Hamlet kan voelen en in den vooruitgang gelooven („to live creatively, to live completely, to live in behalf of some great corporate purpose”... spreekt zoo een europeesche Hamlet?). Tegenover een maatschappij als de amerikaansche moet men zich inderdaad spoedig, tē spoedig met Hamlet vereenzelvigen, vooral wan-

neer de litteraire critiek dan nog in handen is van de „learned and diligent but essentially ignorant and unimaginative men” (Mencken), die zelfs standardizeering der letteren eischen. Een man als Irving Babbitt is in zooverre iets ongelooftijks, voor een Europeaan; hij is van top tot teen verontrust over alle litteraire verschijnselen, die nog geen standaard-prijs hebben, hij haakt ernaar, zekerheid te verkrijgen omtrent de situatie; en zulk een man figureert in een representatieve bloemlezing van critici!... Maar europeesch gerustgesteld ziet men met een zweem van angstige spanning den heer Spingarn aan de overzijde van den grooten vijver op hetzelfde aesthetische koord balanceeren, dat ook vele Europeanen heeft verlokst tot ingewikkelde toeren boven de „purer and deeper streams” eener onaantastbare Schoonheid; dan voelt men zich weer thuis en constateert, dat zelfs in Amerika het departement van aesthetische defensie blijken van activiteit geeft. Deze afwisseling blijft: nu eens schijnt Amerika amerikaansch te critiseeren, dan weer spiegelt het niets anders dan europeesche leuzen. Ik voor mij mag dan den goedigen Babbitt nog liever dan den veel beter opgevoeden aestheet Spingarn, wiens terminologie ik in Europa al zoo vaak gehoord heb. Want partij kies ik voor geen van beide. Er is maar één compleet wezen in dit gezelschap, waarvoor men onmiddellijk partij kiest; dat is Mencken. Zijn definitie van de critiek is een afwijzing van de critiek als boekbespreking. „Mere reviewing... is plainly a much inferior business. Like writing poetry, it is chiefly a function of intellectual immaturity.” Waarom, vraagt Mencken, die discussies over de al- dan niet-creativiteit van de critiek? „The critic’s choice of criticism rather than of what is called creative writing is chiefly a matter of temperament...” En onze Waarheid dan, onze hooggeroemde objectiviteit? Mencken antwoordt: „Truth, indeed, is something that is believed in completely only by persons who have never tried personally to pursue it to its fastnesses and grab it by the tail. It is the adoration of second-rate men...” Het is een aardig boek, dit „Criticism in America”, voornamelijk, omdat het den mensch Mencken (in twee essays) ten voeten uit geeft in zulk een twijfelachtige omgeving. Juist daardoor waardeert men te sterker het „tweede gezonde verstand”, dat de bijzondere charme van anti-schoolmeesterlijke critici uitmaakt en hen direct, onverbiddelijk, van de heele en halve „book-reviewers” scheidt. Zelfs van de goede...

MENNO TER BRAAK